

Faktoring w działalności banku komercyjnego.

Pekao Faktoring Sp. z o. o.

I. Istota factoringu

II. Funkcje i klasyfikacja factoringu

III. Rynek factoringu - Pekao Faktoring Sp. z o. o.

I.

Jedną z cech charakterystycznych operacji bankowych jest to, że banki obracają prawie wyłącznie pieniędzmi obcymi, a udział środków własnych w inwestycjach jest bardzo mały (problem ten przedstawiamy szerzej w rozdziale o kapitałach własnych banku). Sumy pozyskiwane przez banki z zewnątrz są olbrzymie, przechodzi przez nie większość pieniędzy, którymi dysponują w Polsce obywatele i przedsiębiorstwa.¹

Faktoring jest w Polsce usługą dosyć nową, lecz rozwijającą się bardzo dynamicznie i należy przypuszczać, że w najbliższych latach większość obrotu wierzytelnościami będzie się odbywała właśnie w tej formie.

Zasadniczo faktoring polega na wykupie przez faktora wierzytelności przedsiębiorstw przed nadejściem czasu ich wymagalności.²

Wierzytelności są nabywane z tzw. dyskontem, czyli za cenę niższą od nominalnej wartości wierzytelności. Zazwyczaj treść umowy jest nieco szersza dotycząc świadczenia także dodatkowych usług np. prowadzenia kont rozliczeniowych odbiorców czy marketingu. W teorii jest to umowa stała tzn. dotyczy wszystkich kontraktów (np. sprzedaż, dostawa, świadczenie usług) danego przedsiębiorstwa -wynikające z tej podstawy wierzytelności noszą nazwę handlowych. Natomiast w polskiej praktyce faktoringowi mogą podlegać

---

¹ Z. Dobosiewicz, Bankowość, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003 r., s. 78

² P. Bryła, Wierzytelność w praktyce gospodarczej, Wydawnictwo BART, Warszawa 1999 r., s. 27

wierzytelności wobec wybranych odbiorców, czy nawet wybrane, pojedyncze faktury danego odbiorcy.

Do zawarcia umowy faktoringowej nie jest wymagana arii zgoda, ani zawiadomienie dłużnika o dokonanej zmianie wierzyciela.

Faktoring jest więc równocześnie formą kredytowania należności, gwarancją zabezpieczającą przedsiębiorstwo przed ryzykiem ich ściągnięcia, a także operacją rozliczeniową, polegającą na inkasowaniu należności.³

Faktor jednocześnie może świadczyć dodatkowe usługi na rzecz faktoranta. Usługi dodatkowe mogą być dowolnie kształtowane w zależności od umowy pomiędzy stronami. Do usług tych można zaliczyć :

- przyjmowanie ryzyka wypłacalności dłużników,
- windykacja należności i monitorowanie dłużników,
- udzielanie kredytów i pożyczek związanych z umową faktoringu,
- finansowanie przez dyskonto,
- prowadzenie ksiąg handlowych i rozrachunkowych faktoranta,
- wypłacanie zaliczek na poczet przyszłych należności,
- badanie rynku, sporządzanie analiz finansowych kontrahentów,
- doradztwo prawne i ekonomiczne,
- opracowanie planów rozwoju firmy.

Usługę faktoringową można zaliczyć do krótkoterminowej, alternatywnej formy finansowania przedsiębiorstwa, która łączy w sobie cechy:

- cesji wierzytelności,
- umowy-zlecenia,
- dyskonta.

Mimo, iż faktoring łączy w sobie wszystkie cechy wyżej wymienione to jednak różni się od nich zasadniczo i z żadną z tych form nie można go utożsamiać.

Usługa faktoringową może być zawarta według jednego z trzech wariantów:⁴

- z całkowitym przyjęciem odpowiedzialności za wypłacalność dłużników,
- z częściowym przejęciem odpowiedzialności za wypłacalność dłużników,

---

³ Z. Krzyżkiewicz, Operacje bankowe, SGH, Studia Finansowo-Bankowe, Poltext, Warszawa 1998 r., s. 94

⁴ <http://www.webmedia.pl/bp2000/biznesplan/faktor.html>

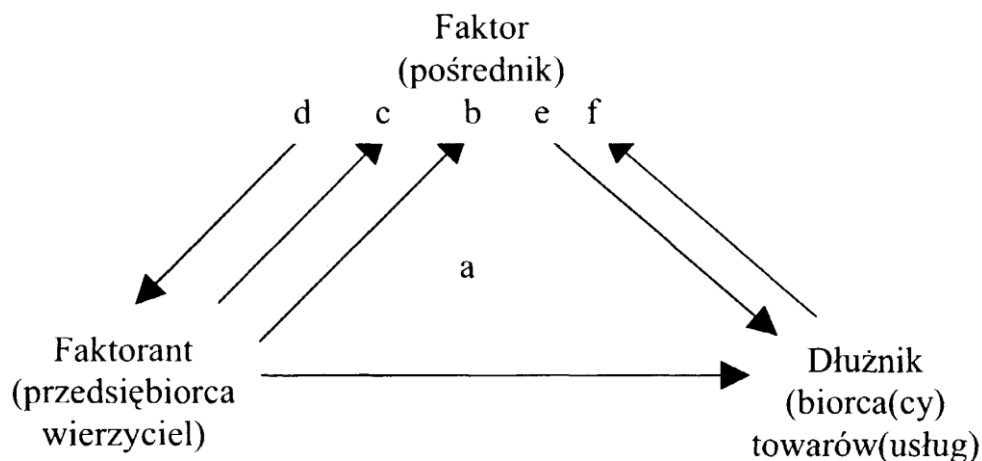
- bez przejęcia odpowiedzialności za wypłacalność dłużników.

Z prawnego punktu widzenia faktoring określa się jako trójstronny stosunek prawny, w którym występują trzy podmioty:

- faktorant (przedsiębiorca, wierzyciel),
- faktor (pośrednik),
- dłużnik (biorca(y) towaru (usług)).

Do umowy dochodzi, gdy faktorant decyduje się na sprzedaż przysługującej mu wierzytelności a faktor godzi się na jej kupno- czyli zmiana wierzyciela. Dłużnik nie ma wpływu na to, czy umowa faktoringowa zostanie zawarta, czy też nie. Jednakże na skutek umowy faktoringowej sytuacja dłużnika nie może się pogorszyć, i jeśli w umowie z faktorantem dłużnik zastrzegł, iż wierzytelność nie może być zbyta osobie trzeciej, nie może wówczas dojść do zawarcia umowy faktoringu.⁵

Rysunek 1. Relacje obligacyjne w faktoringu.

Źródło: L. Lewandowska, Niekonwencjonalne formy finansowania przedsiębiorczości, ODDK, Gdańsk 1999, str. 91

gdzie:

- a - przekazanie towarów (świadczenie usług),
- b - zlecenie ściągnięcia wierzytelności od dłużnika,
- c - zlecenie wykonania dodatkowych czynności faktoringowych,

⁵ Art. 509 par. 1 Kodeksu cywilnego

- d - przelew wierzytelności przez faktora na rachunek faktoranta,
- e - informacja i napomnienia faktora o egzekwowanie należności od dłużnika,
- f - przekazanie należności na rzecz faktora.

Wierzycielem może być osoba fizyczna lub prawna, czyli przedsiębiorstwo prowadzące działalność produkcyjną handlową lub usługową uprawnione do otrzymania świadczenia pieniężnego z tytułu dostawy lub usługi. Faktorant zbywa wierzytelność na rzecz wyspecjalizowanej instytucji zwanej faktorem.⁶ Z ekonomicznego punktu widzenia do umowy faktoringowej przystępują przedsiębiorstwa o poważnych rozmiarach organizacyjnych i gospodarczych. Nie można jednak wykluczyć, iż podmiotami przelewającymi swoją wierzytelność na faktora mogą być przedsiębiorstwa prowadzące średnią lub małą działalność handlową, usługową lub wytwórczą.

Faktor to wyspecjalizowany podmiot finansowy, którym może być bank, spółka faktoringowa albo indywidualny przedsiębiorca rozwijający aktywność faktoringowa na gruncie gospodarczym. Nabywa on wierzytelności przysługujące przedsiębiorcom wobec odbiorców towarów lub usług oraz świadczy szereg dodatkowych usług na rzecz faktoranta. W interesie nabywcy wierzytelności (faktora) jest zadbanie o to, by dłużnik dowiedział się, iż zmienił się podmiot będący jego (dłużnika) wierzycielem.⁷

Dłużnik jest to odbiorca towarów bądź usług, na rzecz którego wykonane zostały usługi. Zobowiązany z tytułu nabytych towarów lub usług do terminowego uiszczenia wierzycielowi świadczenia pieniężnego.⁸

II.

Faktoring występuje w kilku wariantach, najczęściej jest dzielony według kryterium wypłacanej sumy na:⁹

- awansowy - faktor wypłaca pewien procent sumy, zazwyczaj od 75 do 90%, pozostałą część zachowując jako swoisty fundusz gwarancyjny do czasu zapłaty przez dłużnika, kiedy ulega on zwrotowi pomniejszony jednak o prowizję, odsetki i inne koszty;

---

⁶ L. Lewandowska, Niekonwencjonalne formy finansowania przedsiębiorczości, ODDK, Gdańsk 1999 r., s. 91

⁷ <http://www.infor.pl>

⁸ K. Kreczmańska, Faktoring w przedsiębiorstwie, Wydawnictwo BART, Warszawa 1997 r., s. 16

⁹ P. Bryła, Wierzytelność w praktyce..., op. cit., s. 28

- dyskontowy - faktor wypłaca od razu całość sumy pomniejszoną o założoną marżę i koszty (zdyskontowana).

W Polsce funkcja finansowa jest główną i najpowszechniejszą usługą świadczoną w ramach faktoringu, ze względu na możliwość uzyskania środków finansowych. Polega przede wszystkim na finansowaniu cyklu rozliczeniowego. Finansowanie to występuje zwykle w formie zaliczek w zamian za odstąpione wierzytelności. Wykup następuje przed terminem wymagalności zapłaty za fakturę. Faktor płaci cenę kupna pomniejszoną o procent, prowizję i marżę stanowiącą zarobek dla faktora. Część ceny kupna (20-30%) zatrzymywana jest przez faktora na pokrycie dodatkowych kosztów do czasu wykupienia wierzytelności przez dłużnika.¹⁰

Powodem wypłacenia tylko części należności jest zamiar ograniczenia ryzyka. Od momentu wykupu do momentu ostatecznego rozliczenia wierzytelności wyróżnia się dwie metody finansowania faktoranta:

- awansowa - polega na wypłacie pewnego procentu sumy, zazwyczaj jest to 50-95% o wartości faktury. Warunkiem wypłacenia tejże płatności jest udokumentowanie powstania wierzytelności na podstawie kopii faktur, podpisanych załączników odbioru lub innych dokumentów świadczących o odbiorze towaru lub zrealizowaniu usługi. Pozostałą część płatności faktor zatrzymuje jako swoisty fundusz gwarancyjny do momentu uregulowania płatności przez dłużnika lub upływu terminu płatności.
- dyskontowa - faktor zakupuje wierzytelność z terminem natychmiastowej wymagalności. Faktorant od razu otrzymuje należność za fakturę pomniejszoną o założoną marżę i koszty. Wysokość stawki dyskonta oscyluje wokół wartości faktury przedstawionej do wykupu.

Funkcja finansowa na polskim gruncie wykorzystywana jest w ograniczonym zakresie, gdyż rzadko uwzględnia się okres tolerancji płatności lub możliwości ustalenia innego terminu płatności, niż wynikający z faktury, jeśli proponowany termin jest późniejszy. Funkcja finansowa i usługi z nią związane to:¹¹

- zaliczkowanie wierzytelności, - okres tolerancji,
- wykup wierzytelności na okres dłuższy, niż to wynika z terminu płatności na fakturze,
- możliwość dodatkowego kredytowania dla faktoranta i dłużnika.

¹⁰ J. Grzywacz, Faktoring, Difin, Warszawa 2001 r., s. 37

¹¹ K. Kreczmańska, Faktoring..., op. cit., s. 45

Funkcja usługowa inaczej administracyjna ściśle związana jest z usługami, oprócz wykupu wierzytelności, jakie świadczy instytucja faktoringowa na rzecz przedsiębiorcy. Usługi te związane są z czynnościami księgowymi na kontach rozliczeń z dłużnikami, monitorowaniem spłaty wierzytelności, inkasowaniem należności. Poza tym sporządzane są zestawienia dotyczące płatności dokonywanych przez dłużników, Zestawienia te przekazywane są w celach informacyjnych dla przedsiębiorcy w odstępach czasowych w zależności od potrzeb faktoranta.

Korzystanie z funkcji administracyjnej pozwala na skierowanie większej uwagi na sferę produkcji i sprzedaży przedsiębiorstwa. Dla faktoranta oznacza to obniżenie kosztów związanych z windykacją należności, obniżeniem kosztów zatrudnienia. Jednocześnie wzrasta skuteczność monitorowania należności, gdyż w instytucjach faktoringowych zajmują się tym wyspecjalizowane działy.

Funkcja administracyjna i usługi z nią związane:¹²

- badanie wiarygodności kredytowej dłużnika,
- prowadzenie rozliczeń z dłużnikami, inkaso należności, monitoring,
- ściąganie należności,
- sporządzanie zestawień rozliczeń z dłużnikami dla faktoranta.

Funkcja del credere inaczej funkcja przejęcia ryzyka (gwarancyjna) polega na zakupie wierzytelności z wyłączeniem prawa regresu wobec faktoranta, bez względu na ryzyko występujące przy danej transakcji.

W tej sytuacji faktor z własnych środków wypłaca wierzycielowi, w określonym, terminie kwotę przejętych wierzytelności. Prawo regresu może mieć zastosowanie tylko w sytuacji, gdy kwota przejętych wierzytelności ulegnie zmniejszeniu wskutek reklamacji, bądź zwrotu towaru.

III.

(opracowano na podstawie materiałów wewnętrznych Banku Pekao S.A.)

Decyzję o założeniu Banku Polska Kasa Opieki S.A. podjęto 17 marca 1929 r. ówczesne Ministerstwo Skarbu z inicjatywy Założycieli Banku, którymi byli: Poczтовая Kasa

---

¹² Ibidem, s. 45

Oszczędności, Bank Gospodarstwa Krajowego i Państwowy Bank Rolny. Pomysłodawcą powołania Banku Pekao S.A. i pierwszym Prezesem Rady Nadzorczej Banku był Henryk Gruber, Prezes Pocztovej Kasy Oszczędności.

Bank Polska Kasa Opieki Spółka Akcyjna - Grupa Pekao S.A. został wpisany przez Sąd Okręgowy w Warszawie do rejestru handlowego w dniu 29 października 1929 r. pod firmą Bank Polska Kasa Opieki S.A. Kapitał akcyjny Banku wynosił 2.500.000 złotych i podzielony był na 500 akcji o nominalnej wartości 5.000 złotych każda. Założycielami Banku były Bank Gospodarstwa Krajowego, Państwowy Bank Rolny i Pocztowa Kasa Oszczędności, zaś jedynym akcjonariuszem była Pocztowa Kasa Oszczędności. Siedziba Banku znajdowała się w Warszawie, w lokalu Pocztovej Kasy Oszczędności, przy ul. Jasnej 9. W 1937 r. kapitał podwyższono do kwoty 5.000.000 złotych (wszystkie akcje nowej emisji przejęła Pocztowa Kasa Oszczędności).

Bank został powołany do życia przede wszystkim w celu finansowej obsługi Polonii, której liczebność w okresie międzywojennym określano na około 8 milionów ludzi. Chodziło przede wszystkim o gromadzenie oszczędności polskich emigrantów oraz o pośredniczenie w przekazywaniu pieniędzy do ich rodzin w kraju. W okresie Drugiej Rzeczypospolitej fundusze przekazywane przez emigrantów wahały się w granicach od 4,9% do 10,3% przychodów bilansu płatniczego i odgrywały istotną rolę w kształtowaniu sytuacji płatniczej kraju.

W ciągu pierwszych 10 lat istnienia Bank zorganizował placówki w czterech krajach, które łącznie dysponowały 25 oddziałami i agencjami. Nawiązał też ścisłe kontakty z licznymi bankami zagranicznymi, do których należały między innymi: Barclays Bank London, The National City Bank of New York, Irving Trust Co New York, Mellon National Bank Pittsburgh, Baňka Československých Legii Praha, Polish and British Trade Bank, Societe Generale de Bangues Yougoslaves Beograd, Reichskredit Gesellschaft Berlin, Bank of Foreign Trade Moscow. Cechą charakterystyczną działalności Banku w tamtym okresie było stopniowe przesuwanie się punktu ciężkości w jego pracy z gromadzenia oszczędności i akcji przekazowej, na rzecz innych operacji bankowych i obsługi polskiego handlu zagranicznego. Ta ewolucja pierwotnych zadań stawianych przed Bankiem była efektem zmian dokonujących się w gospodarce światowej i konieczności dostosowania się do nich.

Dziś Bank Pekao SA jest drugim co do wielkości bankiem detalicznym w Polsce oraz zajmuje pierwsze miejsce na rynku bankowości korporacyjnej.

Pekao Faktoring Sp. z o.o. jest jedną z najstarszych i najbardziej renomowanych firm faktoringowych w Polsce. Jest specjalistyczną spółką Grupy Banku Pekao S.A., która

świadczy pełen zakres usług faktoringowych. Właścicielem spółki jest w 100 procentach Bank Pekao S.A.. Pekao Faktoring prowadzi działalność od 1 stycznia 1999 roku.

Pekao Faktoring specjalizuje się obsłudze i obrocie wierzytelności handlowych z tytułu udzielonego kredytu kupieckiego. Spółka świadczy wszystkie standardowe usługi faktoringowe oraz wyspecjalizowane usługi na zasadach faktoringu, które obejmują obrót krajowy i zagraniczny.

Pekao Faktoring profesjonalnie jednoczy 75 letnią tradycję Banku Pekao S.A. z nowoczesnością, jest nade wszystko rozpoznawalną faktoringową firmą w Polsce. Jako jedyna firma faktoringowa w Polsce należy do dwóch międzynarodowych federacji faktorów – International Factors Group a także Factors Chain International, może zawierać transakcje zagranicznego faktoringu współpracując z przeszło 180 faktoringowymi firmami z całego świata.

Oferta dla klientów korporacyjnych przedstawia się następująco:

Faktoring niepełny – Pekao Faktoring handlowe wierzytelności klienta nie generując ryzyka wypłacalności kontrahenta. Nabywając wierzytelność Pekao Faktoring wypłaca klientowi ustaloną sumę zaliczki i zarządza nią.

Faktoring pełny – Pekao Faktoring nabywa wierzytelności handlowe klienta i przejmuje ryzyko wypłacalności kooperanta. Będą nabywać wierzytelności Pekao Faktoring wypłaca klientowi uzgodnioną kwotę zaliczki i zarządza nią.

Faktoring eksportowy – Pekao Faktoring pozyskuje handlowe wierzytelności eksportera i przejmuje ryzyko wypłacalności jego kontrahenta z zagranicy. Pekao Faktoring nabywa zobowiązania płatnicze wypłacając zatwierdzoną kwotę zaliczki i zarządza nią.

Inkaso należności – Pekao Faktoring nie nabywa wierzytelności od klienta zaś przejmuje pryncypia wynikające z nich tudzież spełnia wszystkie czynności związane z pobraniem zapłaty od kontrahenta i przekazaniem otrzymanych środków klientowi.

Windykacja należności – Pekao Faktoring nie nabywa od klienta wierzytelności zaś zobowiązuje się pełnić czynności prawne (przedsądowe) i administracyjne umożliwiające efektywne wyegzekwowanie zaległej zapłaty (w okresie opóźnienia nie przekraczającym 120 dni) za towary/usługi dostarczone odbiorcom.

Zarządzanie należnościami – w jednym pakiecie Pekao Faktoring pełni usługę inkasa i windykacji należności. Gama usługi jest w maksymalny sposób dostosowana do zgłoszonych potrzeb klienta. Podstawowym składnikiem jest gospodarowanie należnościami, tj. realizowanie i nadzorowanie rozliczeń a także sporządzanie raportów o stanie rozliczeń z

kontrahentami. W przypadku luki w zapłacie, Pekao Faktoring adekwatnie do treści umowy podejmuje obowiązki prawne mające na celu odebranie wierzytelności.

Po uzgodnieniu formy i zakresu usługi a także po podpisaniu faktoringowej umowy, Pekao Faktoring przystępuje do świadczenia usługi faktoringowej. Operacje w ramach faktoringu przebiegają w sposób następujący:

Klient przedstawia Pekao Faktoring komplet dokumentów dotyczących wierzytelności;

- Pekao Faktoring nabywa zobowiązania płatnicze i wypłaca Klientowi należną kwotę zaliczki;
- Pekao Faktoring pobiera zapłatę od kontrahenta;
- następuje rozliczenie transakcji;
- Pekao Faktoring udostępnia Klientowi raport o stanie rozliczeń z kontrahentami;
- w przypadku braku zapłaty od kontrahenta, Pekao Faktoring podejmuje czynności
- przedwindykacyjne/ windykacyjne.

Doświadczenia klientów Pekao Faktoring' u wskazują na fakt, że faktoring:

- rozwiązuje kwestie braku gotówki spowodowane udzieleniem kupieckiego kredytu,
- „przywołuje” do porządku odbiorców,
- wpływa korzystnie na współpracę z odbiorcami,
- redukuje lęk o niewypłacalność kontrahenta,
- pozwala zwiększyć poziom sprzedaży,
- daje ewentualność zaproponowania lepszych warunków handlowych w obrocie krajowym i zagranicznym,
- daje wgląd do profesjonalnych narzędzi i metod zarządzania należnościami.

Koszt usługi faktoringu bywa ustalany w różny sposób, jednak we wszystkich chyba przypadkach jego składową jest koszt finansowania. Zazwyczaj jest wyliczany na podstawie ceny kredytu na rynku międzybankowym tzw. WIBOR-u, powiększonego o określoną marżę banku - decydują tu takie same zasady oceny firmy, jak przy weryfikacji kredytowej.

Bibliografia

1. Art. 509 par. 1 Kodeksu cywilnego,
2. Bryła P., Wierzytelność w praktyce gospodarczej, Wydawnictwo BART, Warszawa 1999 r.,
3. Dobosiewicz Z., Bankowość, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2003 r.,
4. Grzywacz J., Faktoring, Difin, Warszawa 2001 r.,
5. Kreczmańska K., Faktoring w przedsiębiorstwie, Wydawnictwo BART, Warszawa 1997 r.,
6. Krzyżkiewicz Z., Operacje bankowe, SGH, Studia Finansowo-Bankowe, Poltext, Warszawa 1998 r.,
7. Lewandowska L., Niekonwencjonalne formy finansowania przedsiębiorczości, ODDK, Gdańsk 1999 r.,
8. Materiały wewnętrzne Pekao Faktoring Sp. z o. o.,
9. Materiały wewnętrzne Pekao S.A.,

Źródła ze stron WWW

1. <http://www.infor.pl>
2. <http://www.webmedia.pl/bp2000/biznesplan/faktor.html>,

Spis rysunków

Rysunek 1. Relacje obligacyjne w faktoringu.....	3
--	---